

Politik och kommunikation
070-648 01 08
per.holm@energiforetagen.se

Remissvar avseende Kontrollstation för elcertifikatssystemet 2019

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Sammanfattning

Utifrån en sammanvägd bedömning av marknadsläget, tidsperspektiv, regulatoriska utmaningar, förväntade konsekvenser och osäkerheter med en volymbaserad stoppmekanism kan Energiföretagen acceptera Energimyndighetens förslag om ett datumstopp 2030. Anledningen till detta är att vi bedömer att nackdelarna med en volymbaserad stoppmekanism överväger fördelarna i detta skede. Framförallt gör tidsaspekten att en volymbaserad stoppregel inte kan utformas på ett sådant sätt att det inte får negativa konsekvenser för marknadens aktörer. Bland annat kan en volymbaserad stoppmekanism innebära en risk för omotiverad förmögenhetsöverföring från kundkollektivet till elproducenter.

Om priserna på elcertifikat blir varaktigt låga och närmar sig administrationskostnaderna anser Energiföretagen att en tidigarelagd avveckling av elcertifikatssystemet är önskvärd. Dock efterfrågar vi redan nu en tydlig plan för detta där ett helhetsgrepp tas för att undvika att en del fråga i taget tas omhand. Energimyndigheten bör få i uppdrag att utreda hur och under vilka förutsättningar elcertifikatssystemet ska avslutas samt kontinuerligt bevaka utvecklingen på marknaden.

Energiföretagen anser att det bör utredas hur en regel kan utformas för att tilldelning av elcertifikat inte ska ske vid negativa elpriser.

Detaljerade synpunkter

Energimyndighetens förslag till stoppmekanism

Energiföretagen accepterar Energimyndighetens förslag om ett datumstopp 2030 trots dess negativa konsekvenser för ägare av elcertifikatberättigad produktion. Skälet till detta är att de alternativa stoppmekanismer som Energiföretagen har analyserat ger upphov till konsekvenser, utmaningar och osäkerheter vars nackdelar överväger fördelarna.

Att Energiföretagen accepterar ett datumstopp 2030 innebär att vi frångår vårt tidigare förslag till volymbaserad stoppregel. Anledningen till detta är en sammanvägd bedömning av marknadsläget, tidsperspektiv, regulatoriska utmaningar, förväntade konsekvenser och osäkerheter som olika utformningar av en volymbaserad stoppmekanism ger upphov till:

1. Utbyggnaden har gått så pass fort att en "traditionell" volymbaserad stoppregel inte kan införas i tid.
2. Osäkerheten är stor kring hur mycket elcertifikatsberättigad produktion som hinner driftsättas i Norge innan deras stoppdatum vilket skapar stora utmaningar att stänga elcertifikatssystemet i balans.
3. Energiföretagen har analyserat flera alternativa stoppmekanismer men konstaterar att de inte är praktiskt genomförbara utan genomgripande förändringar i elcertifikatssystemet.
4. En stoppmekanism ger uppenbar risk för omotiverad förmögenhetsöverföring från kundkollektivet till elproducenter.
5. Norge måste införa samma stoppmekanism om svenska och norska producenter ska ha samma villkor. Det försvårar införandet bland annat för att tiden är knapp.
6. Det finns också en osäkerhet om alternativa stoppmekanismer skulle kunna ge en rimlig ersättning till tidiga investerare utan att överkompensera sena investerare. Det är svårt att förutse hur elcertifikatmarknaden kommer fungera efter att en eventuell stoppmekanism har trätt ikraft.
7. En volymbaserad stoppmekanism som stänger systemet i teoretisk balans mellan utbud och efterfrågan kräver en stabiliseringsmekanism. Efterfrågan på elcertifikat är reglerad av kvotplikten och tillgången på elcertifikat är begränsad till de anläggningar som är godkända och dessutom väderberoende. Det betyder att elcertifikatmarknaden, efter en stoppregel, inte längre är en traditionell marknad som styrs av behov och efterfrågan. Det kan bli permanenta under- eller överskott på elcertifikat utan möjlighet för nya investeringar vilket kan innebära risk för stor prisvolatilitet. I takt med att anläggningar fasas ut ur systemet kommer likviditeten i systemet sjunka och riskerna för marknadsmanipulation öka. Det finns därmed en risk att prisbildningen sätts ur spel och även risk för marknadsdikt. Även detta försvårar införandet bland annat för att tiden är knapp.

Skulle det däremot finnas en stoppmekanism, eller annan metod, som ger tidiga investerare rimlig ersättning under en begränsad period utan oproportionerligt stora konsekvenser och som samtidigt borgar för ett tidigarelagt avslut av elcertifikatssystemet är Energiföretagen öppna för att överväga ett sådant alternativ. Skulle en alternativ stoppmekanism eller annan metod införas är det av största vikt att konsekvenserna för kunderna analyseras grundligt och att ett införande av ett kundskydd noggrant övervägs.

Energiföretagen anser att den föreslagna stoppmekanismen i praktiken inte är en reell stoppmekanism eftersom utbyggnads målet för 2030 beräknas uppnås nästan 10 år i förtid. Energimyndigheten skriver i rapporten att en stoppmekanism inte längre behövs för måluppfyllelse eftersom målet kommer att nås med råge utan förändring av nu gällande förutsättningar. Energiföretagen instämmer i slutsatsen att målet kommer att nås utan förändring av nuvarande förutsättningar men gör samtidigt bedömningen att investeringar som möjliggör måluppfyllelsen gjordes med bakgrund ibland annat utfästelsen i proposition 2016/17:179 att en stoppmekanism skulle tas fram

Tidigarelagt avslut av elcertifikatssystemet

Energiföretagen har under längre tid påtalat vikten av att tydliggöra hur elcertifikatssystemet ska avslutas så att marknadsaktörerna får god förutsägbarhet. Därför välkomnade vi regeringsuppdraget i Kontrollstation 2019 men påtalade samtidigt att det var bråttom att införa en stoppmekanism.

Det är troligt att målet om 46,4 TWh nås långt innan 2045. Det ter sig därför märkligt att driva vidare elcertifikatssystemet till 2045 trots att målet har uppnåtts. Energiföretagen delar Energimyndighetens bedömning att priset på elcertifikat sannolikt kommer att bli lågt som en konsekvens av det stora överskott som kommer att byggas upp. Om priserna blir varaktigt låga och närmar sig administrationskostnaden kan man inte längre motivera elcertifikatssystemet. Det talar för att avsluta systemet i förtid. Energimyndigheten bör därför få i uppdrag att kontinuerligt bevaka om och i så fall hur elcertifikatssystemet ska avslutas. Ytterligare ett argument för att avveckla elcertifikatssystemet i förtid är att det annars kan försvåra möjligheterna att göra andra styrmedelsförändringar om det i framtiden uppkommer behov som vi inte kan förutse idag.

Energiföretagen efterfrågar en tydlig plan för avveckling av elcertifikatssystemet där ett helhetsgrepp tas för att undvika att lösa en del fråga i taget vilket har gjorts historiskt. En påskyndad avveckling av systemet bör kunna göras så snart som det övergripande målet om ny förnybar elproduktion till 2030 uppnåtts, för att undvika onödig administration av ett stödsystem som i praktiken saknar eller har mycket litet värde för de berörda aktörerna.

Allmänt om avveckling av stödsystem

Traditionellt har fokus vid utvecklande av stödsystem varit på utformning och införande, inte avveckling. Detta är märkligt eftersom stödsystem förr eller senare kommer att avslutas när syftet med stödet uppnåtts. Då är det av största vikt för marknadsaktörerna att det från början tydliggörs vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att stödet ska avvecklas och hur det ska gå till rent praktiskt. Det finns flera exempel på avvecklings- eller neddragningsbeslut av stödsystem som i närtid har orsakat problem för aktörer som har sökt och räknat med stöd, exempelvis solcellsstödet och stöd till hyresbostäder och studerande.

Tilldelning av elcertifikat om det rörliga elpriset (spotpriset) är på noll eller lägre

Energiföretagen anser att det bör utredas hur en regel kan utformas för att tilldelning inte ska ske vid negativa elpriser. Även om frågeställningen inte är något större problem i dagsläget kan det uppstå fler situationer i framtiden i takt med att andelen volatil elproduktion ökar relativt kraftigt de kommande åren.

Energiföretagen anser principiellt att elcertifikat inte bör tilldelas om elpriset är noll eller lägre. Ur ett kraftsystemperspektiv är det inte önskvärt att det finns incitament att fortsätta producera el om det inte finns någon efterfrågan. Överproduktion kan tvärtom skapa behov av andra åtgärder för att reglera ned produktion och skapa onödig instabilitet i kraftsystemet. Av balansskäl är det således motiverat att någon tilldelning av elcertifikat inte sker vid negativa elpriser.

Även om elcertifikat i formell mening inte utgör statsstöd bör det vara motiverat att ha samma förhållningssätt gällande elcertifikat som för uttryckliga statsstöd, dvs. att tilldelning inte ska lämnas vid negativa elpriser.

Ny tilldelningsperiod

Energiföretagen delar Energimyndighetens bedömning att det i dagsläget saknas skäl att införa reglering för att begränsa möjligheterna till en ny tilldelningsperiod för elcertifikat.

Det finns redan sedan tidigare regler som begränsar möjligheterna för en ny tilldelningsperiod. Det krävs en omfattande ombyggnation av en anläggning för att den ska klassas som ny och därmed få en ny tilldelningsperiod. Utifrån rådande marknadsförutsättningar bedömer vi det som mindre sannolikt att detta regelverk kommer att utnyttjas i någon större omfattning framöver med tanke på att det för vindkraftens del rör sig om betydligt större anläggningar som byggs idag än vad som kommer fasas ut de närmaste åren. I ljuset av att elcertifikatspriserna sjunkit och är betydligt lägre än tidigare så finns det aktörer som idag inte kalkylerar med värdet av elcertifikat inför nyinvesteringsbeslut. Detta talar för att frågan om reglerna för ny tilldelningsperiod är av mindre vikt för framtiden.

Elcertifikat till mindre anläggningar

Energiföretagen instämmer i Energimyndighetens förslag om att begränsa tilldelningen av elcertifikat till anläggningar större än 68 kW av administrativa skäl. Det blir omotiverat kostsamt för både mikroproducenten och Energimyndigheten att administrera hanteringen av elcertifikat för sådana mikroproduktionsanläggningar, särskilt givet den förväntat låga framtida elcertifikatspriserna. Det är heller inte motiverat att små anläggningar mindre än 68 kW ska omfattas av elcertifikatsystemet då det redan finns andra styrmedel i form av investeringsstöd för solceller, skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el m.m. för sådana anläggningar.

Pernilla Winnhed
Vd, Energiföretagen Sverige